

КИР БУЛИЧОВ

МИНАЛОТО ВРЕМЕ

Част 0 от „Велики Гусляр (разкази)“

Превод от руски: Любомир Стоилов, 1989

chitanka.info

Новият модел на машината на времето, направена от професор Лвов Христофорович Минц с помощта на златните ръце на Саша Грубин, беше монтирана под стълбата на първия етаж в блок № 16, намиращ се на улица „Пушкин“. Беше маскирана във вратата за избата, за да не може някое дете, като си играе, случайно да пропадне в друга епоха.

Представляваше изключително тънка лента и всъщност машината за времето обгръщаше отвътре рамката на вратата. Беше боядисана с миниум по такъв начин, че страничен поглед никога да не може да забележи това изключително велико изобретение.

Ако след като отвориш вратата за избата, преместиш стрелкичката върху скритото циферблатче и прекрачиш навътре, можеше да се пренесеш направо в миналото време.

Теоретично можеше да се отправиш и при динозаврите, но засега за тази цел не достигаше енергия и поради това долната граница беше половин вик.

Професор Минц и тесен кръг от посветени съседни от блока и приятели — Александър Грубин, Корнелий Удалов и старецът Ложкин не злоупотребяваха с машината и пазеха нейното съществуване в тайна. Те смятаха, когато окончателно настроят изобретението, да го предадат на народа.

От време на време някой от експериментаторите с голяма предпазливост посещаваше миналото и така си вървеше дотогава, докато Удалов не наруши правилата.

Една вечер с разрешението на Минц Корнелий Иванович реши да надзърне във времето на собственото си детство, забави се на танцувалната веранда и поради това се върна обратно едва в един часа през нощта.

Той си мислеше, че Минц вече се е побъркал от тревога и дори сигурно се готви да организира спасителна акция.

Всъщност ума си не беше загубил Минц, а Удаловата жена Ксения. Тя го чакаше пред вратата на мазето. Вече беше успяла да измъкне от Минц цялата истина за експеримента. В началото тя се зарадва от появяването на мъжа си, но след това долови аромата на парфюма „Красная Москва“, идващ от него, и едва не преби Корнелий.

— Сега вече ми е ясно каква е тази ваша машина на времето! — разкрещя се тя. — Отивам в партийния комитет.

Минц едва уговори Ксения да почака до сутринта.

Цялата нощ Ксения рида и си събира вещите, за да се пресели при сестра си в Саратов, а на сутринта постави ултиматум. Или ще я пуснат да провери как стоят нещата в миналото, или ще си остане убедена, че Удалов от мазето през някакъв подземен тунел ходи при някаква своя неизвестна любовница.

Наложи се да вземат от Ксения дума за неразгласяване и да ѝ връчат 45 предреформени рубли, направени от Минц с дубликатора.

Ксения се преоблече в роклята на старата Ложкина, а експериментаторите останаха притеснени пред вратата на мазето.

Но както беше обещала, Ксения се върна след един час.

Беше повярвала на пътешествията във времето в момента, когато отдалеч бе видяла майка си, да се разхожда заедно с нея през 1948 година по тротоара пред църквата на „Параскева Пятница“.

Тя не върна със себе си парите, тъй като беше влязла в един търговски магазин, за който си спомняше смътно като за райско място. Преди не беше ѝ се случвало да влиза там, тъй като нейното семейство както и повечето семейства в града тогава живееха с купони и всъщност бедстваха. Би било твърде жестоко да се укорява Ксения, че е подпомогнала историческата справедливост, купувайки в търговския магазин консерва червен хайвер, три консерви краб и филе от есетра.

Когато Ксения си призна за всичко това на експериментаторите, очите ѝ тихо светеха със сиянието на лъвица, току-що изяла тлъста зебра.

Не е нужно да се обяснява как беше станало така, че на следващата сутрин за покупките на Ксения вече знаеше жената на Ложкин. И без това си беше ясно. Но виж, защо Ксения бе споделила за хайвера със своята роднина Ариадна, която не понасяше, е направо загадъчно.

А как бяха научили за продуктите братовчедките на Грубин, Шура и Оля, е лесно да се досетиш.

Още от сутринта на следния ден професор Минц попадна в засада. Приятелите му го бяха изоставили. Всеки от тях беше загубил вече своята битка. Няколко жени на различна възраст седяха в тесния му и натъпкан с книги и прибори кабинет и засипваха професора с несправедливи упреци. Минц вече беше разбрал, че ще се наложи изследванията да се прекратят и след като още по-внимателно се

засекретят, да се пренесат извън града. Но с жените все пак трябваше да се направи нещо. А тъй като Минц беше добър човек, той измисли следното.

Търговският магазин образец 1948 година се намираше на Пушкинска в къщата на въдворения в Гуслияр полски конфедерат пан Игнаций Зонбковски. Сега в помещенията на магазина се помещаваше станцията на младите авиомоделисти.

През втората половина на деня, когато авиомоделистите се разбягаха по къщите си, пред вратите на бившата дворянска къща се изправиха експериментаторите. Те пъргаво закрепиха към входа металната лента на машината на времето. По този начин преминалият през вратата незабавно се оказваше в търговския магазин №1 на град Великий Гуслияр през месец юли 1948 г.

Всичко беше направено така, защото Минц не можеше да допусне цял отряд от наши съвременници да се шляе, търсейки дефицитни стоки по улиците на миналото. Това неизбежно би предизвикало подозрение и скандал. А така Минц вкарваше дамите в магазина само с едно пресичане на улицата. Това позволяваше да се надява, че такова пътешествие няма да може да предизвика скандал.

Всичко беше готово. Жените, на брой осем, с чанти в ръце, си шепнеха развълнувано. Минц им раздаде по сто рубли и каза:

— Дръжте се достойно и не уронвайте престижа на съветския човек. Купила си, излизай и отстъпвай реда си на следващата.

По даден от Минц знак първа влезе в магазина Ариадна.

На улицата беше тихо. От съседната къща излезе любопитна старица. Наредено беше на Ложкина да я шашардиса нещо и да я изведе от зоната.

Времето течеше. По изчисленията на Минц пазаруването трябваше да заема не повече от пет минути. Но дори и след десет Ариадна все още не беше се появила. Минц и Грубин още не се тревожеха, защото разбираха, че не е по силите на Ариадна просто да си тръгне от магазина. Но жените с всяка минута се вълнуваха все повече и повече, опасявайки се, че Ариадна ще закупи прекалено много и за останалите няма да стигне.

Когато изминаха петнадесет минути, избухна неочакван бунт.

С вика „Не можем да чакаме повече!“ сестри и майки пометоха Минц, който пазеше входа, и блъскайки се една друга, си пробиха път

до вратата. Прекрачвайки през прага, те изчезваха. И когато изчезна и последната, това беше старицата на Ложкин, се възцари трагична тишина.

— Какво да правим? — запита Удалов.

— Ами нищо — отвърна лекомисленият Грубин. — Ще напазаруват и ще се върнат. Много пари им дадохте, Лев Христофорович. По-рано от половин час хич и не ги чакай.

Грубин се оказа прав. Настъпи дълга пауза.

Тя продължи повече от двадесет минути.

След изтичането на този срок на прага на вратата се появи набит млад човек във военна униформа, с лейтенантски пагони и фуражка със син кант.

Той огледа нашите съвременници със страшен поглед и запита:

— Тук ли е Минц, Лев Христофорович?

— Това съм аз — призна си професорът.

— Да не сте мръднали — заповяда лейтенантът и отново изчезна. След минута в отвора на вратата се появи едно бюро, а зад него имаше и стол. Лейтенантът се намираше зад стола и го буташе напред.

След това той постави стола до вратата, настани се в него и сподели:

— Лошо стоят нещата ви, гражданино Минц.

— Ама защо! — възкликна Минц. — Аз направо нищо не разбирам.

— Всичките ви съучастнички вече си признаха.

Удалов изахка. Беше му ясно, че Ксения е изпаднала в беда.

— В какво всъщност ме обвинявате? — запита с треперещ глас Минц.

Лейтенантът измъкна отнякъде папка с надпис „Дело №2451“ и я разтвори.

— В обвинителното заключение е казано... — Той се зачете в текста: — Изпращайки в град Великий Гусляр диверсионна група в състав осем човека, гражданинът Минц Л. Х., възложил на диверсантките под формата на току-що пристигнали купувачки на хайвер, да отровят ръководството на града и освен това да вдигнат във въздуха моста над река Гус.

— Това са глупости! — възкликна Минц.

— Те си признаха всичко — кратко и дори печално поясни лейтенантът. — Тука са всичките им показания.

— Веднага да ги освободите! — извика Минц. — Те в нищо не са виновни.

— Значи си признавате? — и устни те на лейтенанта се разтегнаха в усмивка.

— Мога да призная каквото си поискате — каза Минц — и без това нищо не можете разбра.

— Следвайте ме! — заповяда лейтенантът.

— Не отивай! — извика Удалов. — Те няма да ги пуснат.

— Работата не е до мен — каза Минц. — Аз пуснах нашите жени в миналото и аз нося отговорността за това.

— Ама той няма да ги пусне — каза Грубин. Те ще ги съдят в едно дело заедно с тебе.

— Естествено — поясни лейтенантът. — Ако диверсантите не са виновни, отново ще се върнат при вас. Но ако... И с усмивка лейтенантът допря до челото си своя показалец и щракна с език.

От ужас Удалов политна назад.

— Прощавайте, другари — каза Минц на Удалов и на Грубин и направи крачка към вратата.

— Я чакай, я чакай! — каза Ложкин, преграждайки пътя на професора.

— Марш от пътя ни! — подвикна лейтенантът на стареца.

Но той спокойно му отвърна:

— Знам те, знам те аз тебе, Коля.

— Какви ги мелиш? Ние въобще не се познаваме.

— И още как се познаваме — каза Ложкин. — Имах през младостта си такъв епизод. След демобилизацията известно време служих и в органите. Ами да се запознаем.

В този момент всички разбраха, че лейтенантът всъщност е Николай Ложкин, само че невероятно подмладен.

Ложкин извади паспорта си и го протегна към самия себе си.

Лейтенантът дълго разглежда снимката.

— Дявол да го вземе — каза накрая той и нещо човешко проблясна в очите му.

— Така че, Коля — продължи старият Ложкин, — аз всъщност съм твоето бъдеще. Пенсионер от районен мащаб. Честен и уважаван

човек.

— Това е провокация — заяви лейтенантът несигурно.

— А Верка вече изостави ли я или още живееш с нея? — отвърна му старият Ложкин.

— Нищо не знам!

— Верка, твоята тайна любов, дъщерята на репресирания враг на народа, вече захвърли ли я те питам? Аз и досега не мога да си простя тази работа. Не мога да си простя и своята страхливост.

Приятелите се взираха в Ложкин изумено. Те го познаваха вече от много години и за тях той през целия живот беше един добросъвестен и трудолюбив счетоводител... А ето какви неща изплуваха от миналото!

— Захвърлих я — сподели лейтенантът, като наведе очи.

— А ходи ли както се кълнеше на гроба на майка си? Или все се оправдаваш с работа, процеси, заговори?

— Ще отида — заяви лейтенантът и Удалов си помисли, че той все още не е напълно пропаднал човек. Само че е изпълнителен и плиткоумен. Жертва на епохата.

— И така, слушай ме внимателно — нареди Ложкин сам на себе си. — Освен тебе никой не е видял жените и никой не знае за този измислен заговор. Чрез него ти не можеш да направиш никаква кариера, веднага ще ги освободиш всички, а в това число и собствената си жена, за която трябва да ти обясня, че ще се ожениш в края на петдесет и първа, но не тук, а в Тюмен. И знаеш ли защо в Тюмен?

— Защо? — запита с прегракнал глас лейтенант Ложкин.

— Защото още днес ще подадеш оставка, мотивирайки се с раната, която те мъчи още от четиридесет и втора година. Ще заминеш за Тюмен и ще започнеш работа като счетоводител. Ясно ли ти е всичко? — Гласът на Ложкин беше станал гръмовит. — Хайде, действай, хлапако!

— Тъй вярно — каза лейтенантът и като остави бюрото и стола, изчезна в отвора на вратата.

— Какъв мръсник! — обобщи старият Ложкин. — Нима съм могъл да бъда такъв?

— Всичко става — каза Минц уморено. Той се взираше във вратата, очаквайки появата на жените.

Но жените не се появяваха. На Удалов му се струваше, че кръвта чука в ушите му, отброявайки секундите.

— Така — промълви накрая Ложкин. — Точно от това се опасявах. На млади години в мен имаше един мерзавец. Това се случва с хората. Докато липсват съответните обстоятелства, мръсникът не се обажда, но щом се появи възможност да направи кариера, той започва да ти нашепва на ухото опасни неща... Отивам там!

— Не — каза Минц, — това е опасно.

— Ако не го спра, ще го наградят и ще се изкачи по служебната стълба. Вече няма да може да се спре. А аз къде ще се дявам тогава?

И Ложкин пристъпи към вратата.

Но в този момент една след друга от нея започнаха да изскачат с празни чанти в ръцете си жените. Те пицяха, караха се, съпротивляваха се и се впиваха с ръце за рамката на вратата, мъчейки се да се върнат в търговския магазин. След три минути всички пътешественички във времето се озоваха в 1988 година.

Удалов и Грубин утешаваха жените, опитвайки се да им обяснят как по чудо са се отървали от ужасна участ. Но жените се ядосваха не толкова, че са останали без хайвер, а от факта, че Ариадна, най-първата, беше успяла да купи хайвер за сто рубли стари пари.

Удалов вкара в ход всичките си дипломатически способности и по някакъв начин успя да уговори Ариадна да раздели хайвера си с останалите. Грубин бързо смъкна от рамката на вратата лентата с машината на времето, за да не може лейтенант Ложкин да се върне за бюрото и стола си. При това той каза:

— Всъщност аз не се тревожех кой знае колко много. Та нали ти, Ложкин, си сред нас. При това всички те знаем като честен пенсионер. А какво означава това? Това говори, че лейтенантът непременно ще си подаде оставката и ще замине за Тюмен, за да търси своята съпруга.

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр.28/1989 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.